

Aprilie 2003

Părintele Rafail Noica

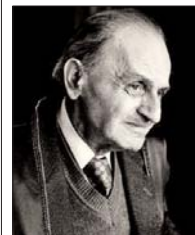
Regăsirea firii noastre

Părintele Sofronie, după 22 de ani de viață petrecuți la Athos, duhovnic și stareț pentru mai multe mănăstiri Athonite, va întea în 1959 la Maldon - Essex Mănăstirea Sfântului Ioan Botezătorul, prima comunitate monahală ortodoxă britanică. Aici a fost sfințită prima biserică închinată celui ce este marele sfânt al secolului nostru, Cuviosul Siluan Athonitul, duhovnicul părintelui Sofronie și tot aici, în 1965, a fost tuns în monahism Rafail Noica, fiul marelui filosof român Constantin Noica, finalizând o lungă căutare a identității spirituale.

Încă din anii copilăriei nu-i erau străine căutările sensului vieții, dar desigur credea în Dumnezeu și, deci, și în vesnicie, putina învățatură creștinească primită în familie nu l-a ajutat prea mult. După divorțul părinților, la vârsta de 13 ani, pleacă în Anglia, împreună cu mama sa, aceasta fiind de origine engleză. Acolo nemaigăsind biserici ortodoxe românești își va

însoți mama la biserici anglicane. Încercarea construirii unei relații cu Dumnezeu îl duce apoi pe la diferite forme de credință: congregationalist, Armata Salvării, baptiști. Plecând în Franța pentru continuarea studiilor, găsește comunitatea ortodoxă din Paris. Astfel, în 1961 după ani de rătăcirii spirituale, s-a întors la Ortodoxie, prin spovedanie și împărtășanie, găsind hrana duhovnicească pe care o căutase până atunci. Regăsirea Sfintei Liturghii, care exprimă duhul Ortodoxiei, îl apropie de scopul vieții sale.

În 1993, la invitația Preașfintitului Serafim Făgărășanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Părintele Rafail Noica vine în țară, într-un pelerinaj în câteva centre ortodoxe, în care ține mai multe conferințe. Cei 38 de ani de absență, nu i-au sters din memorie nici limba, nici simțământul apartenenței la acest neam.

“Ce e mai adânc în noi decât noi însine este gândul. Ce gând te-a purtat? Ce gând ai slujit?”
Constantin Noica

“Cultura pe care ne-a dat-o Hristos în viață, dacă o înțelegem bine, este înainte de toate cultura inimii.”
Rafail Noica

Ce mi s-a întâmplat mie s-a întâmplat multora în Apus când ne-au lipsit cele ce luam de bună, am început să căutăm, cautând am găsit mai mult decât ne-am așteptat. În cazul meu, când vă spun că am trăit ortodoxia ca fiind înșiși firea omului a fost acel mult mai mult decât mă asșteptam. Întrebam pe Dumnezeu în taina inimii: Doamne! da de ce ar fi ortodoxia mai adevărată sau mai înțeleaptă sau mai adâncă sau mai nu știu ce decât protestantismul care-l descoperisem eu așa cum mi se părea. Mi-a aratat Dumnezeu că nu era mai înțeleaptă, mai adevărată, era firea omului. De-aia este mai decât ori și ce. Orice religie, orice rătăcire, orice ideal este un om care se căuta și ortodoxia este aia ce căuta omul.

Pe melegurile noastre se întâmpla ce se întâmpla cu evreii din Vechiul Legământ. Constientizati de descoperirea dumnezeiască că ei sunt poporul ales, bineînțeles că păcatul și-a trăs spuză pe turta lui și atunci ea încetap să se mândrească. Care este primul cuvânt de propovăduire al glasului Cuvântului lui Dumnezeu, adică Ioan Botezătorul? – Troparul zice ce e glasul Cuvântului, glasul cel din pucier – “și nu va ziceți vouă că sunteți sământa lui Avraam că zice vouă că din pietrele acestea

Dumnezeu poate să ridice fii lui Avraam”. Echivalentul acestor cuvinte este valabil pentru toată ortodoxia în baștina ei astăzi, la noi, la rasi, la greci am văzut aceleasi lucruri. Paradoxal, ce s-a întâmpalat în istorie, ce s-a întâmpalat în Vechiul Legământ, așa se întâmpla și astăzi, multe rătăcirii în Apus și diaspora, omul se căuta și un pic se găsește și un pic se pierde, dar constientizarea a ce este ortodoxia mult mai puternic se da acolo unde nu este, unde omul caută,

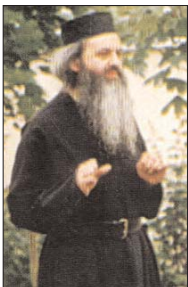
decât aici unde o ai pe toată pe toate drumurile, o iei de bună, ai una aici, ai una acolo, toate străzile sunt pline de preoți, vrei să te spovedești ai unde să te duci. Da! Toate sunt la îndemână, dar o luăm de bună, și fiindcă o luăm de bună o pierdem fiindcă păcatul își trage spuză pe turta lui, păcatul fiind indiferentă, păcatul fiind nepăsare, păcatul fiind mândria că noi suntem popor așa și pe dincolo, poporul lui Dumnezeu. Vă spun că din popoarele pe care le-am cunoscut nu este nici un popor care să nu fie buricul pamântului. Sunt zeci de burice dintre care, bineînțeles, sunt eu și poporul meu. Așa este păcatul și spuză care si-o trage, pentru asta poporul lui Dumnezeu pe Dumnezeu l-au răstignit și pe Dumnezeu lor și tradiția lor au pierdut-o. Apostolul Pavel s-a fi făcut el anameta de la Hristos numai pentru ca poporul lui să poata reveni la adevăr și n-a venit până astăzi. Spunea părintele meu duhovnic: noi suntem ortodocși, dar noi nu putem fi mândri că suntem ortodocși, noi trebuie să fim smeriți că suntem ortodocși. Ortodoxia în smerenție se păstrează.

Cuvânt din conferința “Postul și iertarea, destin și vocație în Ortodoxie”

“Biserica ortodoxă nu este o Biserică între altele, ci este, pur și simplu, firea în care Dumnezeu l-a creat pe om. Esenta Ortodoxiei este firea omului. Și a luat în istorie nume de dreaptă slavire, nume foarte frumos și foarte sugestiv, adică nume care trădează, dacă vreti, ceea ce au căutat Părinții cei adevărați, care n-au căutat nici slavă lumească, nici filosofie mai adevărată, ci au căutat un singur lucru: să rămână în dreapta slavire, descoperită de Inșii Dumnezeu; au încercat să păstreze nestrictă vizunea acestei firii omenestii”.

Prin cădere, omul a ieșit din această fire, a căzut din firea lui și a trebuit ca Inșii Dumnezeu să vină în istoria omului, să-și << succeale mâinile >> și să spună: << Uite, omule, vin Eu să fiu om, căci tu n-ai aflat, n-ai știut cine este >>. Dumnezeu a venit în istorie să fie El om, a trăit toate nefericirile noastre și toate rezultatele căderii noastre, a trebuit să trăiască și moartea noastră, să treacă și prin iad și acolo Dumnezeu a dat o singură lovitură. Până acolo Dumnezeu a fost blând ca un miel, dar acolo Mielul a distrus porțile iadului și, cum cântăm la Înviere, prin moartea Lui a biruit moartea,

a săvârșit un lucru pe care primul Adam n-a știut și n-a putut să-l săvârșească, din cauza căderii. Dar prin Înviere, înălțare și sedere de-a dreapta Tatălui, El a parcurs drumul pe care ar fi trebuit să-l facă măcar un om și, deci, în Hristos, omul s-a desăvârșit și s-a schimbat. Acesta este sensul Noului Testament”.

“Omul, prin fire, este ortodox: chinez, libian, negru din Africa, piele roșie orice ar fi el, prin firea lui este ortodox. Ortodoxia este singura realitate a omului. Este în firea omului. Această fire, puțin câte puțin, s-a constientizat; omul și-a pierdut-o prin

căderea în păcat și psalmistul îl plânge pe om ca tot omul fiind mincinos, dar cred că trebuie înțeles oarecum ca traducerea în slavonă: << tot omul este minciună >>.”

Omul, dacă nu și-a găsit să vorbim într-un limbaj modern – identitatea lui, rămâne în minciună. Omul este minciună până când, în Hristos, devine adevăr ca și Hristos Care S-a numit Adevăr. Or, ca omul să-și regăsească, să zicem, identitatea, să-și revină în fire, cum se spune în limba română, a trebuit ca Dumnezeu însuși să se intrupeze, să devină om, să trăiască mizeriile noastre, să trăiască toate defectele astea ale căderii, până și moartea, până și iadul. A făcut și un lucru pe care primul Adam nu l-a știut. Că revenind prin Înviere la viață, a putut și să se înalte la ceruri și să sadă de-a Dreapta Tatălui, complotând calea ființei omului, dacă vreti calea << devenirii întru ființă >> a omului, până la sederea de-a dreapta Tatălui.

Nu mai în Hristos omul își poate reveni în firea lui cea adevărată ca identitate, numai astfel își regăsește firea lui cea adevărată, așa cum a fost concepută de Dumnezeu mai înainte de vece, când s-a gândit să facă pe om în chipul

și asemănarea cea dumnezeiască”.

“Nu mai știu cine e - i-am auzit numele de mai multe ori, dar l-am uitat de fiecare dată, un om care mai trăiește poate, preot ortodox, parcă arhimandrit – a spus că noi, ortodocșii dacă știu unde este ortodoxia nu știm însă unde nu este. Adică, dacă noi putem găsi, să zicem filosofia cea nerătăcită, nu putem judeca văzând pe omul din fata noastră, dacă este sau nu ortodox în esență. Asta numai Dumnezeu o știe. Am găsit în toate religiile, în natura și filosofia lor, tendințe către Ortodoxie. Bineînțeles că se poate afirma de către unii că toți au adevărul. Da, toți au adevărul dar fragmente de adevăr. Inșă unul este adevărul deplin și toate celelalte sunt doar încercări ale omului, minunate câte o dată în adâncimea lor. Minunate în ce fel? Mă minunez că de departe poate merge omul în intuiția lui fără Hristos, dar mă minunez și de faptul că nu ajunge niciodată la primirea adevărului fără Hristos”.

Celălalt Noica – martirii ale monahului Rafail, însoțite de câteva cuvinte de folos ale părintelui Symeon, editate îngrijita de Pr. Eugen Drăgoi și Pr. Ninel Iugu, Editura Anastasia, București.

Devenirea întru ființă

■ menirea familiei Noica

Dincolo de modul diferit de pătrundere a înțelesurilor acestei lumi și acestei vieți - cel filozofic și cel teologic-, dincolo de tensiunile inerente la o anumită vîrstă între părinți și fiu, există ceva, depășind ori ce formă, care îi uneste pe cei doi. O linie continuă, de forță, ce sălășluiește în inșii esența ființei lor: de devenire. Fiorul împlinirii în spațiul ființei. Nu înfîmplător, în ultima lor convorbire tatăl îi spunea fiului: „Nu m-am așteptat ca, avînd atîția discipoli, să mă înțeleg mai bine, pînă la urmă, tot cu fiul meu”.

“Murim istoriei, murim trupului, murim pămîntului și față de tot ceea ce ne poate limita, ca să ne năstem întru vesnicie, întru ființă, Ființa fiind inșii Dumne-zeu Care S-a descoperit lui Moisi cu acest nume: „Eu sînt Cel ce este” adică „Eu sînt Ființa”. Devenirea omului este întru ființă, Ființa fiind inșii Dumnezeu. Și de mulți ani de cînd am auzit expresia profesorului Noica „devenirea întru ființă”, de mulți ani am adoptat-o pentru a exprima ceea ce se întîmplă acum: cea de a doua gestație a omului pe pămînt, gestație întru Duhul Sfînt. Este o gestație care se distinge de prima, cea biologică, prin faptul că Dumnezeu acum nu mai spune „Să fie” și devine, ci acum Dumnezeu Se adresează omului prin cuvînt și prin cuvîntul rugăciunii omul răspunde lui Dumnezeu. Gestația cea de a doua este deci o invitație a lui Dumnezeu la care, în mod liber, omul trebuie să-l răspundă

„Amin”. Și atunci, mai departe, Domnul împlineste pentru om ceea ce lui îi este cu neputință: Dumnezeu inșii desivărise lucrarea în sinea omului.

În acest sens „devenirea întru ființă” este existenta în care sîntem, iar ființa este ceea ce vom fi în vesnicie, întru Dumnezeu. „Devenirea întru ființă” este tocmai viața noastră de acum, de pe pămînt. Tot restul pierde, cum spune și o cîntare de la inmormântare: „Desertăciunii sînt toate cele omenestii, cîte nu rămîn după moarte”.

Ce există după moarte, dacă moartea este dispariție? Dar moartea nu este tocmai dispariție. Eu continui să exist după moartea mea și ce sînt, ce-am devenit, aceasta risc să rămîn. Or, „devenirea întru ființă” este viața noastră.”

Părintele Rafail (Celălalt Noica)

“M-a bucurat foarte mult să văd că o expresie greu de tradus, din rugăciunea << Tatăl nostru >> s-a tradus în românește: <<Păinea noastră cea spre ființă>>. Îmi pare rău că mai sunt și alte traduceri. Nu-mi dau seama în ce măsură traducerea din Apus: <<Păinea noastră cea de toate zilele>>, nu este greșită. În orice caz, traducerea << Păinea noastră cea spre ființă >>, am găsit-o foarte adevărată. As spune chiar << păinea noastră cea întru ființă >>, fiindcă prin împărtășania cu Trupul și Sângele Domnului noi ne împărtășim cu o viață pe care nu o putem avea altfel. Acest Trup, frînt pentru noi, acest Sânge ce a curs pentru noi, este viața unui Om care a cunoscut mizeriile noastre, Care a cunoscut și moartea, dar care a cunoscut și Învierea și care a cunoscut și înălțarea și sederea de-a dreapta Tatălui”.

Celălalt Noica

O lectură necesară

Desi au trecut aproape zece ani de la prima editie a cartii, îngrijite de Pr. Eugen Drăgoi și Pr. Ninel Iugu și apărută la Editura Anastasia din București, cele cuprinse în ea sunt la fel de vii, find rodul, după cum îl caracteriza Sorin Dumitrescu, “profesionistului” îndumnezeirii prin har, a celui ce nu vorbește pe din afara ci numai din lucruri și fapte ale credinței încercate personal.

Această carte aduce un real folos duhovnicesc, prin “cuvintele cu multă putere” cuprinse în ea, capabile să coboare din minte în inimă pentru a zidi pe omul credincios, după cum o recomandă Mitropolitul Serafim al Germaniei și Europei Centrale.

